

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

GESKIEDENIS V1

NOVEMBER 2013

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 31 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
	LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 (Geschiedkundige ondersoek)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geschiedkundige begrippe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

<ul style="list-style-type: none"> • By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde. • By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is. • By die nasien riglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursief gedrukte skrif aangedui.
--

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAKE VAN VRAAG	
<u>Vlak 1</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. • Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
<u>Vlak 2</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

• NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.   • KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.   • BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

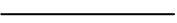
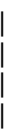
Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om 'modelantwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie
- Verkeerde stelling
- Irrelevante stelling
- Herhaling **R**
- Analise **A√**
- Interpretasie **1√**

4. Die matriks

5.

4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20
--------	--------	---------

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureer	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureer nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE MATRIKS OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER DEUR DIE GEBUIK VAN EIE KENNIS. TOTALE PUNTE: 30

VLAK	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80–100% 24–30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan en eie kennis Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70–79% 21–23 [Baie goed]	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan en eie kennis Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teenargument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60–69% 18–20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne en eie kennis Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50–59% 15–17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuieis uit die bronne en eie kennis Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40–49% 12–14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting en eie kennis uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30–39% 09–11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie en beperkte gebruik van eie kennis Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0–29% 0–8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Gebruik nie eie kennis nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE HET DIE OPSPOOR VAN SOWJETMISSIELE IN KUBA DEUR DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) GEDURENDE DIE 1960's DIE KOUE OORLOG-SPANNING VERERGER?

1.1

1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Om die ontplooiing van kernmissiele in Kuba te toon
- Om die opgaring van Sowjetmissiele in Kuba toe te lig
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Dit beeld die USSR/ Khrushchev as aggressief/ gewelddadig uit
- Dit het hulle voorneme om Kuba as 'n pion in die Koue Oorlog konflik te gebruik blootgestel
- USSR/ Khrushchev word gesien as 'n bedreiging vir vrede
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Evalueer die tekortkominge van Bron 1A - V3 - LU (AS3)]*

- Hierdie foto kon deur die CIA gemanipuleer wees omdat dit deur hulle geëtiketteer is/
- Foto was nie duidelik nie en is deur die CIA geëtiketteer
- Die bron toon 'n Amerikaanse perspektief van die ontplooiing van missiele
- Die bron toon 'n Amerikaanse perspektief
- Die bron is deur 'n Amerikaner vervaardig
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.1.4 *[Bepaling van vooroordeel van Bron 1A – V3 – LU1 (AS3 en 4); LU3 (AS2)]*

- Die bron beeld die USSR uit as die aggressor
- Inligting word gegee deur die CIA
- Die gebruik van 'n woord soos 'oneerlikheid van die Kremlin' toon vooroordeel
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

1.1.5 *[Vergelyking van bewyse uit die geskrewe en die visuele bronne in Bron 1A – V3 – LU1 (AS4)]*

- Die geskrewe bron verwys na die bewyse wat in die foto vasgevang is oor die ontplooiing van missiele in Kuba
- Die geskrewe bron dui die opskrifte 'missiellanseertoerusting', 'missielsleepwaens' en tent-areas aan terwyl die visuele bron verwys na missiellanseerder, missielskuiltent ens.
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Hulle wou 'n kernoorlog voorkom/ vrees 'n kernoorlog
- Hulle het 'n vreedsame ooreenkoms betreffende die missielkrisis begeer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Turkye is die land waar die VSA (NAVO) missiele ontplooi het teen die USSR
- Hierdie missiele was 'n bedreiging vir die veiligheid en stabiliteit van die USSR
- Khrushchev wou VS missiele uit Turkye verwyder hê
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.2.3 *[Verduidelik die betroubaarheid van Bron 1B – V3 – LU 1 – (AS4)]*

- Die telegram is eerstehandse inligting en 'n amptelike dokument
- Dit is geskryf deur Dobrynin, die ambassadeur van die USSR
- Die telegram is geskryf op die tydstip toe die Koue Oorlog spanning op sy hoogtepunt was
- Die inligting in die telegram word deur ander bronne bevestig
- Dit vang die risikobeleid wat tussen die supermoondhede bestaan het vas bv. die onttrekking van Russiese missiele uit Kuba vs. die onttrekking van die VSA (NAVO) missiele uit Turkye
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Die USSR/Khrushchev het missiele uit Kuba verwyder
- USSR status as 'n supermoondheid was in gedrang
- Khrushchev was onwillig om die missiele uit Kuba te verwyder
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Khrushchev as leier van 'n supermoondheid was nie gelukkig (onwillig) om missiele uit Kuba te verwyder nie
- Khrushchev is forseer om in te willig om die eise van die VSA om die missiele te verwyder na te kom
- Khrushchev het hierdie stryd/aansien in die Koue Oorlog konflik met die VSA 'verloor'
- Die verwydering van missiele sal Kuba ook 'seermaak' (Castro sal tandeloos en magteloos wees)
- Dit lyk asof Kuba geen keuse in hierdie saak gehad het nie (verwydering van missiele)
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

'n Blote stelling van 'ongelukkig' of 'gelukkig' as 'n antwoord is nie voldoende nie. Daar word van kandidate verwag om hulle antwoord te ondersteun.

(a)

- Wrok/haat/wrewel as gevolg van die verwydering van kernmissiele uit Kuba
- Kwesbaar as gevolg van die VSA se inval
- Hulle kon gevoel het dat die Sowjetunie hulle weggesmyt het
- Vervreem omdat die Sowjetunie te maklik ingegee het vir die eise van die VSA
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b)

- Verlig omdat die VSA die verspreiding van kommunisme in Latyns Amerika kon keer
- Tevrede dat Kennedy onverskrokke was in sy eise dat die USSR missiele verwyder moes word
- Kennedy het gekeer dat Kuba 'n kernmoondheid word
- Trots dat die Amerikaners beter was en het die Russe in die konteks van die Koue Oorlog uitoorlê
- Tevrede dat 'n kernoorlog tussen die VSA en die Sowjetunie afgeweer is
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne- V3 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan of Bron 1A, 1B of 1C kies om die bruikbaarheid te verduidelik: In die beantwoording van hierdie vraag moet kandidate toon dat die bron relevant is tot die ondersoek en betroubaar is deur die oorsprong en vlak van vooroordeel te ondersoek

BRON 1A

- Die bron toon die manier waarop die VSA inligting bymekaar gemaak het om sy veiligheid te beskerm
- Die bron toon dat die VSA Kuba se soewereiniteit verontagsaam het deur sy lugruim sonder toestemming in te dring
- Die bron toon dat die VSA konkrete bewyse gehad het dat missiele in Kuba ontplooi is
- Die bron toon dat die VSA met die foto (Visuele bron) gepeuter het
- Die bron toon dat die VSA bewyse gehad het van die oorsprong (USSR) van hierdie missiele
- Die bron toon die VSA se reaksie teenoor die USSR se ontplooiing van missiele
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1B

- Die bron toon die geheime rakende onderhandelings tussen die VSA en die USSR
- Die bron lig toe dat beide die VSA en die USSR 'n oplossing gesoek het om 'n kernoorlog te voorkom
- Die bron toon die gewilligheid van die VSA en die USSR om konsessies te maak
- Die bron toon dat Koue Oorlog spanning nie net tot Latyns Amerika beperk was nie
- Die bron toon die onderliggende redes vir die ontplooiing van missiele
- Enige ander relevante antwoord

BRON 1C

- Die bron toon dat Khrushchev onwillig was om missiele uit Kuba te verwyder
- Die bron toon dat Khrushchev hierdie konfrontasie 'verloor' het teen die VSA met betrekking tot die missielkrisis in Kuba
- Die bron toon dat Kuba 'n pion was in hierdie konflik
- Die bron toon dat die verwydering van missiele Kuba ook sal 'seermaak'
- Die bron impliseer dat Kuba kwesbaar kon wees teenoor VSA aggressie
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. toon min of geen begrip van die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat oor die Kubaanse Missielkrisis skryf. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat oor die Kubaanse Missielkrisis skryf. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreeer 'n deeglike begrip van die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat oor die Kubaanse Missielkrisis skryf. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

1.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

1.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoe die opsporing van Sowjetmissiele in Kuba deur die VSA gelei het daartoe dat Koue Oorlog spanning gedurende die 1960's tussen die supermoondhede verhoog het.

HOOFASPEKTE

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Inleiding: Kandidate moet hulle gedagterigting aandui en hoe hulle beoog om hulle gedagterigting te ondersteun.

UITBREIDING

- Agtergrond - Redes vir die opbou van missiele in Kuba ('Bay of Pigs'; NAVO missiele in Turkye en Italië; Verspreiding van kommunisme in Latyns Amerika)
- VSA spioenasievliegtuie ontdek missielterreine in Kuba (Die Amerikaanse reaksie- blokkade, uitroepe vir verwydering, dreig om Kuba in te val)
- Die Sowjet antwoord (verontagsaam blokkade en gee sy duikboot-kommandante opdrag om teen VSA-skepe op te tree)
- Aan die begin het die Sowjetunie nie die missielterreine in Kuba erken nie (Later het die Sowjetunie erken, maar beweer dat dit slegs vir verdedigings-doeleindes is)
- Onderhandelings tussen die VSA en die Sowjetunie verhoog die Koue Oorlog (Die Sowjetunie stem slegs in om missiele uit Kuba te verwyder as die VSA die versekering gee dat hulle nie Kuba sou inval nie)
- Die VSA het vir hierdie eise ingestem (Onderneem om missiele uit Turkye te verwyder, maar dit moet nie openbaar gemaak word nie sodat Kennedy nie as 'swak' uitgebeeld word nie)
- Spanning tussen die VSA en die USSR verhoog toe 'n Amerikaanse spioenasievliegtuig oor Kubaanse lugruim afgeskiet word, maar die VSA reageer nie daarop nie
- Die supermoondhede bereik 'n ooreenkoms oor die missielkrisis (VSA sou nie Kuba inval nie en sal sy missiele uit Turkye en Italië verwyder; Die USSR sou missiele uit Kuba verwyder en sou missiele onder toesig van die Verenigde Nasies afbreek)
- 'n blitslyn is opgestel tussen die Wit Huis en die Kremlin/Kerntoets verbod Verdrag is onderteken/'n 'Warm Oorlog' is deur onderhandelings afgeweer
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument met 'n relevante slot saamvat.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser

- 1.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet 'n onafhanklike gedagterigting inneem in die beantwoording van hierdie vraag deur te toon hoe Khrushchev en Kennedy gesoek het vir 'n vreedsame oplossing om die totale uitwissing van die mensdom te voorkom.

MAIN ASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet hulle gedagterigting toon en aandui hoe hulle beoog om hierdie vraag te beantwoord.

UITBREIDING

- Redes vir die opbou van missiele in Kuba ('Bay of Pigs'; NAVO missiele in Turkye en Italië; Verspreiding van kommunisme in Latyns Amerika)
- VSA spioenasievliegtuie ontdek missielterreine in Kuba (Kennedy vra vir die verwydering van missiele, USSR weier; Kennedy lanseer 'n blokkade en kwarantyn; Kennedy het nie Kuba ingeval nie, wys dat hy 'n vreedsame oplossing soek)
- Khrushchev het getoon dat hy ook gewillig was om vrede 'n kans te gee deur die VSA te vra om sy blokkade te lig, nie Kuba in te val nie (Khrushchev laat die deur oop vir samesprekings oor die vernietiging en verwydering van missiel uit Kuba)
- Khrushchev het ook Amerika gevra om sy missiele uit Turkye en Italië te verwyder (Kennedy het nie in die openbaar hiertoe ingestem nie, hy het privaat die versekering gegee dat hulle verwyder sal word na die samesprekings met NATO)
- Kennedy het nie weerwraak geneem nie toe 'n Amerikaanse Spioenasievliegtuig oor die Kubaanse lugruim afgeskiet is (Kennedy eis die verwydering van missiele of Amerika sal gedwing word om in te val)
- Khrushchev het uiteindelik ingestem om missiele onder toesig van die VN te verwyder
- Albei leiers het as oorwinnaars uit die krisis opgestaan
- Enige ander relevante antwoord

- Slot: Kandidate moet hulle argument saamvat.

(30)

[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser

VRAAG 2: HOE SUKSESVOL WAS NYERERE SE BELEID VAN AFRIKA-SOSIALISME IN TANZANIË GEDURENDE DIE 1960's?

2.1

2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – L1 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]***Om die volgende te verseker:**

- Vryheid
  - Ontwikkeling
  - Dissipline
- (3 x 1) (3)

2.1.2 *[Interpretasie en evaluering van Bron 2A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Het 'n groot bedrag geld op nedersettings gespandeer
  - Het moderne toerusting voorsien
  - Het die voorsiening van maatskaplike dienste verseker bv gesondheid, onderwys
  - Moedig goeie bestuur aan
  - Belowe mense dat hulle ryk sal word
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

2.1.3 *[Interpretasie en evaluering van Bron 2A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Om Nyerere se idee van hervestiging van mense in nuwe dorpe 'villagisation' gestand te doen of / Afrika Sosialisme
  - Om Tanzanië te ontwikkel
  - Makliker vir die regering om toerusting te voorsien as mense saambly
  - Om landbouproduksie te verhoog
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

2.1.4 *[Verduideliking van 'n konsep uit Bron 2A – L1 – LU2 (AS1)]*

- Regering/staat neem beheer oor instansies soos banke, skole ens/
  - Regering/staat neem beheer oor in die belang van die mense
  - Alle produksiemiddele word deur die staat/staatseienaarskap beheer
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

2.1.5 *[Evaluering van Bron 2A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Ujamaa dorpies is gestig
  - Mense het saamgewerk
  - Regering voorsien gesondheidsdienste/onderwys ens
  - Regering voorsien toerusting
  - Om 'n klaslose gemeenskap te bou
  - Firms is genasionaliseer
  - Geen regeringsamptenaar is toegelaat om hulself te verryk nie
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 2 x 2) (4)

2.2

2.2.1 *[Analiseer Bron 2B – L2 – LU1 (AS4); LU2 (AS2)]*

- Toegewy aan die massas
  - Nyerere meng met die mense
  - Nyerere was toeganklik
  - Nyerere was objektief en nie arrogant nie
  - Nyerere was toegewyd aan die armes
  - Enige ander relevante antwoord
- (enige 1 x 2) (2)

2.2.2 *[Evaluering van vooroordeel van die geskrewe bron in Bron 2B – L3 – LU1 (AS4)]***Dit kan bevooroordeel wees omdat:**

- Die uittreksel deur 'n Tanzaniese nasionale burger geskryf is
- Dit geskryf is deur 'n nuusverslaggewer wat Nyerere ondersteun het
- Die skrywer as 'n inligtingsbeampte vir Nyerere se regering gewerk het
- Dit kon vir propaganda doeleindes gebruik word
- Dit toon slegs die positiewe kant/sy van Nyerere
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2.3 *[Analiseer van 'n visuele bron uit Bron 2B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Die regering wou ondersteuning verkry vir hulle ujamaa beleid
- Die regering wou wys dat Nyerere hom verbind het tot landbou en ontwikkeling
- Dui Nyerere aan as 'n goeie leier wat omgee het en hom verbind het tot die mense van Tanzanië
- Dit toon dat mense wat die beleid van ujamaa ondersteun
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.2.4 *[Vergelyking van bewyse uit die geskrewe en die visuele bronne in Bron 2B – L3 – LU1 (AS4)]*

- Visuele bron wys hom in die geselskap van mense waarna verwys word in die geskrewe bron as sy toewyding en identifisering met die massas
- Visuele bron wys hom in gewone/eenvoudige klere en in die geskrewe bron meng hy met die kleinboere (toon eenvoud) as een van hulle/een van ons
- Beide bronne toon sy betrokkenheid by die beleid van ujamaa
- Albei bronne toon dat hulle die beleid van ujamaa ondersteun
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie en evaluering van Bron 2A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Wou heeltemal wegbreek van kolonialisme
- Algemene opheffing van alle Tanzaniërs
- Glo in die regering wat maatskaplike dienste verskaf bv. Aan skole en klinieke
- Was gekant teen kapitalisme
- Hy wou ontslae raak van 'n klas gebaseerde gemeenskap wat geskep is deur kapitalisme
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.3.2 *[Interpretasie en evaluering van Bron 2A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Noodsaaklike voorrade is nie beskikbaar bv. petrol
- Wêreldbank staan meer lenings toe
- Winkels was leeg
- Medisyne was onverkrygbaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne – V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]*

Kandidate kan die volgende punte gebruik om die vraag te beantwoord:

Dit het 'n positiewe impak gehad:

- Daar was baie ko-operatiewe aktiwiteite in die platteland
- Verbeterde onderwys en gesondheid
- Hy laat Tanzaniërs saamwerk
- Die beleid van Afrika Sosialisme word 'n werklikheid
- Gewone Tanzaniërs kon sien dat hulle president met hulle meng
- Deur die Leierskapkode sou Tanzaniërs geen korrupsie ondervind nie

Dit het 'n negatiewe impak gehad:

- Baie Tanzaniërs was nie bereid om in ujamaa dorpie te woon nie
- Die regering spandeer te veel geld op onsuksesvolle projekte en moes daarom geld leen
- Staatsbeheerde ondernemings het tekort geskiet en raak bankrot
- Landbouproduksie neem af en affekteer voedselsekerheid
- Voedseltekorte lei tot ernstige probleme
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. toon min of geen begrip van die impak wat die Arusha-verklaring op gewone Tanzaniërs gehad het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van die impak wat die Arusha-verklaring op gewone Tanzaniërs gehad het. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van die impak wat die Arusha-verklaring op gewone Tanzaniërs gehad het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

2.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

2.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek tot watter mate Nyerere se beleid van Afrika Sosialisme 'n sukses was. Kandidate moet hulle gedagterigting met relevante voorbeelde ondersteun.

HOOF ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet hulle gedagterigting aandui en sê tot watter mate hulle saamstem met die stelling.

UITBREIDING

Tot 'n groot mate:

- Nyerere se visie vir Tanzanië is in die Arusha-verklaring uiteengesit
- Nyerere stel die beleid van Ujamaa in (selfstandigheid, Afrika-Sosialisme, verminder die gaping tussen ryk en arm)
- Plattelandse ontwikkeling was belangrik (verhoog landbou produktiwiteit, Implementeer sy 'villagisation' program, gemeenskappe werk saam)
- Tanzanië word 'n een party staat met TANU as regerende party ('n Leierskapkode is ingestel, politici is verbied om aandele in besighede te hê, Swahili het die nasionale taal geword, werkersregte is aangemoedig)
- Nyerere stel 'n gesonde onderwysstelsel voor (geletterdheid styg en baie mense kon lees en skryf)
- Nyerere verbeter goeie maatskaplike dienste, mense het toegang tot skoon water

Tot 'n mindere mate:

- Tanzanië skuld groot bedrae geld aan die Wêreldbank
  - Basiese dinge soos seep en olie moes ingevoer word
  - Werkers is ongelukkig met die werksomstandighede en staak
  - Nyerere erken dat ujamaa misluk het
  - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument met 'n relevante slot saamvat.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser

2.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die stelling krities evalueer en die Arusha-verklaring bespreek en waarom Nyerere daarin geglo het.

HOOF ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit.

- Inleiding: Kandidate moet hulle gedagterigting aandui en relevante voorbeelde gee van wat in die Arusha-verklaring uiteengesit is.

UITBREIDING

Nyerere glo in die Arusha-verklaring omdat:

- Dit sy visie van Afrika Sosialisme skets
  - Ujamaa beleid geskets word – fokus is op Afrika Sosialisme
  - Tanzanië sou selfstandig raak deur middel van ujamaa
  - Tanzanië opgebou sal word deur Sosialisme
  - Klasseverskille is uitgewis – almal word werkers
  - Nasionalisering van sleutelbronne van produksie voorkom bv. banke, Versekeringsmaatskappye, sisal plantasies, boerdery maatskappye en winkels
  - Korrupsie voorkom is deur sy Leierskapkode
  - 'n Een party staat in Tanzanië onder TANU gestig is
  - Onderwys baie suksesvol is omdat geletterdheid styg, verpligte onderwys vir kinders ingestel word
  - Gesondheidsdienste verbeter en Tanzaniërs toegang tot kraanwater het
  - Die Arusha-verklaring misluk het as gevolg van 'n tekort aan opgeleide/ gesoute amptenare, maar hy het steeds daarin geglo omdat dit sy visie was
  - Nyerere erken het dat sy beleid misluk het, maar dat dit steeds sy visie was
  - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument met 'n relevante slot saamvat.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser

VRAAG 3: WATTER ROL HET DIE VERSKILLENDE BURGERLIKE PROTESAKSIES IN DIE 1960's IN DIE VERANDERING VAN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) GESPEEL?

3.1

3.1.1 [*Definieer konsepte – L1 – LU2 (AS1)*]

Segregasie

- Skeiding van mense op die gebied van ras, kleur, godsdiens, ens.
- Swart Amerikaners is geskei op die gebied van onderwys, werkgeleentheid, behuising, ens.
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.2 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – L2 – LU1 (AS3 en 4), LU3 (AS2)*]

- Was teen segregasie
- Teen onregverdigte behandeling
- Wou 'n einde maak aan diskriminasie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 [*Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – L1 – LU1 (AS3)*]

- Toenemende vyandige behandeling (1 x 1) (1)

3.1.4 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – L2 – LU1 (AS3 en 4), LU3 (AS2)*]

- Die Suide het rassiediskriminasie uitgevoer
- Die meerderheid wittes uit die Suide het gevoel dat hulle verheer was bo swart Amerikaners
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.5 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – L2 – LU1 (AS3 en 4), LU3 (AS2)*]

- Tree daadwerklik op om swart Amerikaners te beskerm
- Waarborg hulle regte
- Wette is uitgevaardig wat verseker het dat fasiliteite desegregeer is
- Swart Amerikaners verkry toegang tot stemlokale (enige 2 x 2) (4)

3.2

3.2.1 [*Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)*]

- Hulle was rassiste
- Teen desegregasie – onwillig om nierassigheid te aanvaar
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.2.2 [*Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3B – L3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)*]

- Vryheid simboliseer 'n einde aan rassisme en segregasie
- Vryheid simboliseer dat hulle proteste suksesvol was
- Vryheidsvegters verlang gelyke geleentheid vir alle burgers
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

3.2.3 *[Interpretasie en evaluering van inligting uit Bron 3B – L2– LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS2 en3)]*

(a)

- Verlig
- Gelukkig
- Trots
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b)

- Woedend
- Teleurstelling
- Skok
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3

3.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Dit adverteer die optog na Washington
- Dit skets die redes vir die optog
- Dit gee inligting oor sprekers wat by die optog na Washington moes toesprake hou
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – L1 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Burgerregte wetgewing
- Federale Werkprogram
- Werkverskaffing
- Behoorlike behuising
- Stemreg
- Geïntegreerde onderwys (enige 2 x 1) (2)

3.3.3 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3C – L3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Die optog na Washington was suksesvol:

- 'n Kwartmiljoen mense was betrokke in die optog
- Veelrassige optog
- Vreedsame optog
- Druk is uitgeoefen op die VS administrasie om burgerregte in te stel
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

3.3.4 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 3C – L3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Toespraak verenig meeste swart en wit Amerikaners
- Toespraak word 'n katalisator vir verandering/ inspirerende toespraak wat verandering sou bring
- Plaas druk op die VS regering om die Burgerregtewet van 1964 in te stel
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.3.5 [Vergelyk bewyse uit Bronne 3C – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]**Die visuele bron ondersteun die geskrewe bron op die volgende wyse:**

- Die visuele bron vra vir ondersteuning vir die optog terwyl die geskrewe bron die aantal mense noem wat die optog bygewoon het
- Die eise wat in die visuele bron gestel word, word in die geskrewe bron herhaal
- Albei bronne lig die lesers rol in Martin Luther King Jr se optog
- Albei bronne lig die redes vir die optog toe
- Albei bronne noem die datum van die optog
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.4 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne – V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]**Kandidate moet op die volgende aspekte fokus:**

Kandidate kan of Bron 3A, 3B of 3C kies om die bruikbaarheid te verduidelik: In die beantwoording van hierdie vraag moet kandidate toon dat die bron relevant is tot die ondersoek en betroubaar is deur die oorsprong en vlak van vooroordeel te ondersoek

BRON 3A is bruikbaar omdat:

- Dit lig die opkoms en doelwitte van die Burgerregtebeweging toe
- Dit lig die strategieë toe wat deur die Burgerregtebeweging gebruik is
- Die verduidelik die weerstand en metodes wat deur die mense van die Suide gebruik is
- Dit lig die suksesse van die Burgerregtebeweging toe
- Enige ander relevante antwoord

BRON 3B is bruikbaar omdat:

- Toon dat beide swart en wit Amerikaners segregasie teëgestaan het (Geskrewe Bron)
- Lig die ondervindinge van die Vryheidsryers toe (Geskrewe Bron)
- Lig die houding en gedrag van diegene toe wat desegregasie teëgestaan het (Geskrewe Bron)
- Dit toon dat die Vryheidsryers op 4 Mei 1961 'n protesaksie onderneem het
- Voorsien bewyse dat die insident wel plaasgevind het deur protesteerders te wys wat in 'n bus ry (Visuele Bron)
- Lig die versoeke van die Vryheidsryers toe (Visuele Bron)
- Enige ander relevante antwoord

BRON 3C is bruikbaar omdat:

Die visuele bron:

- Lig die leser in oor wie die leiers was
- Lig die leser in oor die redes vir die optog
- Lig die leser in oor die kontakbesonderhede vir busbesprekings en die organiseringskomitee

Die geskrewe bron:

- Verduidelik die optog na Washington
- Lig die aantal mense wat die optog bygewoon het toe
- Lig die redes vir die optog toe
- Toon dat die protesteerders verenig/veelrassig was
- Lig die leser in oor Martin Luther King Jr. se – 'Ek het 'n droom'-toespraak
- Verduidelik die gevolge van die toespraak
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. toon min of geen begrip van die bruikbaarheid van die bronne vir 'n geskiedenisstudent wat oor die Burgerregtebeweging skryf. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van die bruikbaarheid van die bronne vir 'n geskiedenisstudent wat oor die Burgerregtebeweging skryf. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van die bruikbaarheid van die bronne vir 'n geskiedenisstudent wat oor die Burgerregtebeweging skryf. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

3.5 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

3.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoe die Vryheidsryers en ander vorme van burgerlike versetproteste bygedra het tot die verandering in die VSA gedurende die 1960's.

HOOF ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet die redes vir die stigting van die Burgerregtebeweging aandui.

UITBREIDING

- Kort agtergrond van die Montgomery bus boikot en die redes vir die Burgerregtebeweging (diskriminasie / segregasie)
- Versoeke vir die afskaffing van rasse diskriminasie (bv. Greensboro sitbetogings in 1960)
- Redes vir die Vryheidsryers se protesaksies en die gevolge daarvan
- Ander proteste sluit in, Birmingham en Alabama proteste ens.
- Segregasie in openbare skole bv. (Georgia)
- Selma-Montgomery-optogte bv. Rol van Bull Connor
- Die optog na die Lincoln-gedenknaald en Martin Luther Jnr. se 'Ek het 'n droom'-toespraak - impak
- Vryheid Somer
- Dit het gelei tot 'n betekenisvolle aanpassing van VS beleid
- Dit sluit in hervormings soos die, Burgerregtewet, Wet op Stemreg, Wet op Regverdige Behuising, ens.
- Verbod op diskriminasie in werkverskaffing praktyke en in openbare akkommodasie
- Waardigheid en respek is weer verkry deur veral swart Amerikaners
- (Ander burgerlike protesaksies bv. Swartmag beweging)
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hulle argument saamvat deur te verwys na die belangrike veranderings waarvoor die Burgerregtebeweging verantwoordelik was. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

- 3.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate kan of saamstem of nie saamstem met die stelling nie. Wanneer kandidate saamstem moet hulle bespreek hoe die optog na Washington beskou is as 'n belangrike keerpunt in die bevryding van alle Amerikaners. Indien kandidate nie saamstem met die stelling nie, moet hulle, hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

HOOF ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle saamstem of nie saamstem met die stelling nie en hulle gedagterigting ondersteun.

UITBREIDING

Wanneer kandidate saamstem met die stelling behoort hulle die volgende te bespreek:

- Verbind hulle tot die beëindiging van rassediskriminasie deur protesaksies te onderneem
  - Rol gespeel deur Martin Luther King Junior in beter onderwys; beter behuising; veg vir gelyke regte
  - Die optog na Washington
  - Ondersteuning verkry van wit Amerikaners gedurende die optog
  - Eenheid onder swart en wit Amerikaners gedurende die optog
  - Burgerregtebeweging verkry selfvertroue
  - Betekenisvolheid van die optog - 'Ek het 'n Droom' toespraak - impak
  - Verandering in wetgewing in die VSA bv. Burgerregtewet van 1964
  - Segregasiewette is geleidelik herroep
  - Swart Amerikaners het nou die vrugte van Martin Luther King Jnr. se rol gepluk
  - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument saamvat met 'n relevante slot.

Indien kandidate nie saamstem met die stelling nie, moet hulle, hulle argument met relevante bewyse ondersteun.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesser.

VRAAG 4: WAT WAS DIE ROL EN DIE IMPAK VAN DIE SWARTBEWUSSYNSBEWEGING IN DIE 1970's ONDER DIE LEIERSKAP VAN STEVE BIKO?

4.1

4.1.1 *[Onttrek relevante inligting uit Uittreksel 1 (Bron 4A) – L1 – LU1(AS3)]*

- Diegene wat dit kan regkry om hulle koppe uitdagend hoog te hou eerder as om hulle siele vrywillig aan die wit man uit te lewer
- Diegene wat ontslae raak van die boeie wat hulle in ewigdurende knegskap (onderdrukking) vasgeknel hou (enige 1 x 2) (2)

4.1.2 *[Verduideliking van die historiese konsep in Uittreksel 1 uit Bron 4A – L1 – LU1 (AS3)]*

- Aanvaarding van jousef as swart, met trots en selfrespek
- Om 'n sterk geestestoestand te hê
- Saam te werk om vryheid te verkry/ self ontwikkeling
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.3 *[Analiseer inligting verkry uit Bron 4A – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2 en 3)]*

- Was nie bang vir die dood nie/ bereid om te sterf vir sy oortuiging/ vreesloos
- Hy sou slegs terugslaan indien hy gemartel word gedurende ondervraging
- Sou nie saamwerk met sy ondervraers nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.4 *[Interpreteer en evalueer inligting uit Bron 4A L3 – LU1 (AS3)]*

Kandidate moet aandui of hulle SAAMSTEM of NIE SAAMSTEM NIE met Biko se houding jeens polisieondervraging en die dood.

STEM SAAM

- Burgers/mense moet nie bang wees vir die polisie nie want hulle (polisie) moet vrede en die grondwet verdedig
- Polisie het nie nodig gehad om mense te slaan as hulle ondervra is nie
- Polisie behoort 'n professionele manier te hê om inligting verkry van politieke aktiviste
- Die apartheid polisie was te hardvotig wat Biko se houding teenoor hulle ewe hardvotig gemaak het
- 'n Mens kan nie weghardloop van die dood nie – Biko was gereed om te sterf vir 'n regverdige saak
- Hy het die stelsel uitgedaag en was nie gewillig om geïntimideer te word nie
- Enige ander relevante antwoord

STEM NIE SAAM NIE

- 'n Ongewapende individu kan nie veg teen gewapende polisie nie
- Polisie beskerm die grondwet
- Ondervraging was 'n manier om inligting te verkry van politieke aktiviste wat gearresteer is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.1.5 *[Vergelyk bewyse uit Bron 4A, Uittreksels 1 en 2 – L3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

Uittreksel 1 en 2 ondersteun mekaar op die volgende manier:

- In Uittreksel 1 word verwys na werklike swart Suid-Afrikaners as diegene wat 'hulle koppe omhoog hou' wat in Uittreksel 2 gedek word deur die woord trots
- Uittreksel 1 dui aan dat 'n werklike swart Suid-Afrikaner nie sal ingee vir 'n wit man nie en Uittreksel 2 ondersteun dit deur aan te dui dat hy nie bang was vir die dood nie en nie sou toelaat dat die polisie hom slaan nie
- Albei bronne verwys na swart Suid-Afrikaners wat trots moet wees en hulle koppe omhoog moet hou
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2

4.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4B – L1 – LU1 (AS3)]*

- Vir die verspreiding van pamflette wat 'swartes opsteek om opstande te veroorsaak'
- Vir die verbreking van sy verbanningsbevel
- Gearresteer omdat hy beskou is as 'n 'terroris' (enige 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Analiseer inligting verkry uit Bron 4B – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2 & 3)]*

- Is gearresteer en in onbepaalde detensie geplaas deur Afdeling 6 van die Wet op Terrorisme
- Is kaal uitgetrek en verneder
- Is teen 'n muur gestamp tydens sy ondervraging
- Is vir 1 600 km, kaal en bewusteloos agter in 'n polisie-wa sonder enige mediese aandag, aangery
- Hy is vermoor
- Hy is van regsverteenvoordinging ontsê/weerhou
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.2.3 *[Analiseer en interpretasie van bewyse uit Bron 4 B Uittreksel 2 – L2 – LU1 (AS 3); LU3 (AS 2)]*

- Om die apartheidsregering te beskerm teen die misdade wat hulle gepleeg het
- Geheime polisie brutaliteit en onprofessionele optrede deur die staatsdokter
- Om die omstandighede wat tot Biko se dood gelei het weg te steek sodat die staat se sinistere motiewe nie te ontbloot nie
- Dokters is onder druk geplaas/geïntimideer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.3

4.3.1 *[Interpretasie en evaluasie van inligting uit Bron 4C (Visuele Bron) – L3 – LU 1 (AS3)]*

- Ketting van onderdrukking teen wit/ apartheid oorheersing is gebreek
- Simboliseer vryheid van idees van onderdrukking/slaverny
- Biko se dood het die onderdrukkende aard van die apartheidsregime ontbloot
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

4.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C – L2 - LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Een menseras
- Een land Suid-Afrika met een Suid-Afrikaanse nasie
- Geen rasseskeiding in Suid-Afrika nie
- Geen apartheid in Suid-Afrika nie
- Eenheid vir alle swartmense
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.3.3 *[Analiseer inligting verkry uit Bron 4C – L2 – LU1 (AS3 & 4); LU3 (AS2)]*

- Biko is beskou as 'n politieke martelaar
- Biko se dood het tot die bevryding van swart Suid-Afrikaners uit 'n lewe van slawerny bygedra
- Biko het sy lewe geoffer vir die bevryding van swart Suid-Afrikaners
- Biko se dood het 'n erfenis gelaat van kettings van onderdrukking en marginalisering wat verbreek is
- Om te wys hoe sterk Biko se mag was
- Het 'n katalisator vir verandering voorsien
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.4 *[Evalueer die bruikbaarheid van Bronne 4A, 4B en 4C van die filosofie van Swart Bewussyn L3 – LU 1 – (AS4)]*

In die beantwoording van hierdie vraag moet kandidate toon dat die bron relevant is tot die ondersoek en betroubaar is deur die oorsprong en vlak van vooroordeel te ondersoek

BRON 4A is bruikbaar omdat

- Dit is eerstehandse inligting/ gee Biko se definisie van Swartbewussyn
- Uittreksel 1 is geneem uit 'n verhandeling wat in 1971 deur Biko aangebied is by 'n amptelike SASO leierskap konferensie
- Uittreksel 2 is ook eerstehandse inligting as 'n uittreksel uit 'n onderhoud
- Dit bestaan uit woorde wat deur Biko, die leier van die Swartbewussyn-filosofie aangebied is
- Dit is aangebied op 'n stadium toe die SBB baie aktief was
- Enige ander relevante antwoord

BRON 4B is bruikbaar omdat

- Dit gee inligting oor hoe Biko gearresteer is
- Dit gee inligting oor hoe Biko ondervra is en uiteindelik vermoor is
- Die inligting kan deur ander bronne bevestig word
- Die bron toon dat Biko en Swartbewussyn gesien is as 'n bedreiging
- Enige ander relevante antwoord

BRON 4C is bruikbaar omdat

- Dit is 'n plakkaat deur die *Black People's Convention*
- Dit is die siening van die BPC van hulle leier
- Dit is gebruik tydens sy begrafnis
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

4.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne – V3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS1, 2 en 3) LU3 (AS 1, 2, 3 en 4)]

Kandidate moet op die volgende aspekte fokus:

- BPC het 'n bedreiging geword
- Arrestasie en detensie van Biko
- Beweerde betrokkenheid by sy dood
- Saamspan van staatsdokters en die polisie in die wegsteek van die redes vir sy dood
- Verbanning van 18 politieke organisasies wat met die SBB/leiers verband hou is vernietig
- Verbanning van koerante: *The World* en *The Weekend World*, word beskou as ondersteunend van die SBB
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op elementêre wyse d.w.s. toon min of geen begrip van die reaksie van die apartheidsregering op die gewildheid van die Swartbewussynsbeweging in die 1970's. • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor 'n onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	PUNTE: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip van die reaksie van die apartheidsregering op die gewildheid van die Swartbewussynsbeweging in die 1970's. • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	PUNTE: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip van die reaksie van die apartheidsregering op die gewildheid van die Swartbewussynsbeweging in die 1970's. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp 	PUNTE: 6–8

(8)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFSTUK

4.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse deur die gebruik van analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet die rol en die impak van die Swartbewussynsbeweging in die 1970's onder Steve Biko se leierskap bespreek.

HOOF ASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet hulle siening gee met betrekking tot die rol en die impak van die Swartbewussynsbeweging onder Steve Biko in die 1970's.

UITBREIDING

- Die rol en invloed van Biko se filosofie (SBB) - inboesem van swart waardigheid en selfrespek, ontstaan uit arm lewensomstandighede en die geveg teen werkloosheid
- Op die totstandkoming van ander bewegings en organisasies wat Swart Bewussyn ondersteun (BPC, SASO, SASM, SSRC)
- Op studente: (Biko breek weg van NUSAS -1968 en stig SASO 1969), en impak op die Soweto Studente Verteenwoordigende Raad wat die gebruik van Afrikaans as medium van onderrig verwerp(1976)
- Op werkers: (Biko beïnvloed die 1973 stakings hoofsaaklik in Durban en die Oos-Rand as gevolg van die onsekerheid wat deur die wêreld oliekrisis veroorsaak is)
- Op die gemeenskappe: (Biko het swart gemeenskapsprojekte gestig om die lewens van swart mense op te hef)
- Reaksie deur die apartheidsregering: arresteer anti apartheid aktiviste soos Biko; Saamspan deur staatsdokters en die polisie oor redes vir Biko se dood; verban 18 organisasies wat met die Swartbewussyn-filosofie verband hou; verban koerante wat beskou word as ondersteunend in die verspreiding van die filosofie
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument saamvat met 'n relevante slot.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseer.

- 4.6.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer deur gebruik te maak van inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun - V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet Biko se rol in die vereniging van swart Suid-Afrikaners en die reaksie op sy ontydige dood in aanhouding assesseeer.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet die stelling assesseeer en aandui of hulle daarmee saamstem of nie en staaf hoe hulle beoog om hulle gedagterigting te ondersteun.

UITBREIDING

- Die rol en invloed van Biko se filosofie op die Swartbewussynsbeweging – inboeseming van swart waardigheid en selfrespek/ ontstaan uit arm lewensomstandighede en die geveg teen werkloosheid / swartes vergader saam
- Op die totstandkoming van ander bewegings en organisasies wat Swart Bewussyn ondersteun (BPC, SASO, SASM, SSRC)
- Op studente: (Biko breek weg van NUSAS -1968 en stig SASO 1969), en impak op die Soweto Studente Verteenwoordigende Raad wat die gebruik van Afrikaans as medium van onderrig verwerp(1976)
- Op werkers: (Biko beïnvloed die 1973 stakings hoofsaaklik in Durban en die Oos-Rand as gevolg van die onsekerheid wat deur die wêreld oliekrisis veroorsaak is)
- Op die gemeenskappe: (Biko het swart gemeenskapsprojekte gestig om die lewens van swart mense op te hef)
- Reaksie op sy dood: Black People's Convention (BPC) reageer sterk op sy dood - BPC het Biko hulle eervolle president gemaak en het hom as hulle martelaar beskou, Baie swart gemeenskappe reageer met woede op sy dood; Skoolboikotte neem toe
- Sy begrafnis word deur 20 000 roubeklaers bygewoon
- Baie buitelandse lande het verteenwoordigers by sy begrafnis gehad
- Biko se dood in aanhouding het hoofopskrifte plaaslik en oorsee gehaal en dit het die brutaliteit van die apartheid regime aan die lig gebring
- Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument saamvat met 'n relevante slot.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie skryfwerk te assesseeer